

Nove knjige (360)

Moj Dunaj

MIHA NAGLČIČ

»Dunaj ni le ena najstarejših naselbin Srednje Evrope, središče kulture, sedež nekaterih pomembnih mednarodnih političnih organizacij, glavno mesto Avstrije in nekdanja rezidenca mogočne habsburške monarhije – Dunaj je veliko več. Dunaj je harmonično predivanje Vzhoda in Zahoda. Je slika tradicije in umetnosti, napolnjene z lepoto in vbrzgotinami preteklosti. Je lepa neskončna melodija raznovrstnih tonov. Je mesto glasbe, sanj in psihe. Je mesto, kjer se visoka kultura dostojanstveno preteklost skladno spaja s sedanjostjo. Dunaj je mesto, ki je od nekdaj bogatilo duše vseh priseljencev, tudi Slovencev. / Ni čudno,

da je ravno v tem mestu, ki je mešanica različnih kultur in narodnosti in kjer se srečujeta atlantsko in celinsko podnebje, Sigmund Freud ustanovil psihoanalizo. Ta je bila na prelomu iz 19. v 20. stoletje odločilna za razvoj posebne umetniške zvrsti – jugendstila. Omenjeno zvrst so po eni strani oblikovale elegantna estetika, tankočutna dekoracija in funkcionalnost, po drugi strani pa erotika, drznost, provokacija. Takrat je Dunaj v svojem razvoju dosegel najvišjo stopnjo kulture. / Ob burnem modernem literarnem gibanju epohe fin de siècle (Stefan Zweig, Karl Kraus, Arthur Schnitzler, Joseph Roth, Hugo von Hofmannsthal, Hermann Broch, Hermann Bahr, Peter Altenberg,

Robert Musil itd.) je revolucionarna poduhovljenost tistega časa zacvetela tudi v pisanju Ivana Cankarja (1876–1918) z Vrhniko. Z impresi-onistično kritično predstavitvijo tedanje socialne problematike je Cankar s svojo drugačnostjo dopolnil svetovno uspešno dunajsko literaturo, ki je takrat nastajala predvsem v kavarnah Herrenhof, Griensteidl in Central. Osredotočen je bil na proletarski 16. okraj (Ottakring), v katerem je z občasnimi prekinitvami stanovan deset let (do leta 1909) pri šiviljski družini Löffler na Lindauer-gasse 26, kjer ima zdaj spominski ploščo. Tam je napisal večino svojih dramskih in proznih del. Skoraj vsa so bila prevedena v nemški jezik. Po njem se imenuje tudi

ulica na Dunaju v 22. okraju – Cankarstraße.« (Str. 9–10)

Po sleh slovenskega in univerzalnega Dunaja – tak je podnaslov te odlične knjige Mojca Gätz, ki je več kot vodnik. Ko ga prebiram, se spomnim, kako sva svoj čas s fotoreporterjem Gorazdom Šinikom več dni križarila po mestu in nato v novoletnem Gorenjskem glasu 30. 12. 1994 (št. 103) na sedmih straneh objavila intervju z našo veleposlanico dr. Katjo Boh in reportažo Dunaj in Gorenjci njegovi ... Dunaj pa je še vedno tam in vabi. Trebuh vzemite s seboj.

Mojca Gätz, Moj Dunaj,
Mohorjeva, Celovec, 2016,
376 strani, 34,90 evra,
www.mohorjeva.com

GOLGVJSKI GLAS, 16. 12. 2016